

TAUTIRISKIEN HALLINTA SIKATILOILLA

Tuottaja voi vaikuttaa merkittävästi eläintensä terveyteen ja hyvinvointiin sekä vähentää riskiä tarttuvien eläintautien leviämistä tilalle, tilan sisällä ja tilalta eteenpäin. Seuraavat ETT:n suosittelemat toimintatavat aiheuttavat hyvin pieniä kustannuksia verrattuna siihen, kuinka suuret kustannukset ovat, jos vakava eläintauti pääsee leviämään tilalle.

1. ELÄINLIIKENNE

Ohje: [Tautiriskien hallinta eläinkuljetusten yhteydessä](#)

Tilalle tulevat eläimet

Keskity yhteen tuotantomuotoon, koska eri eläinlajit, eri-ikäiset eläimet sekä vilkas eläinliikenne lisäävät tautiriskejä. Eläimen ostajana sinulla on oikeus esittää myyjälle eläinten terveyteen liittyviä vaatimuksia. Sikavan terveystilasto vähentää tarttuvien sikatautiin riskiä eläinten lähtötilalla, kuten porsasyskää, sikadysenteriaa, kapia, aivastustautia tai salmonellaa.

Kotimaasta

Eristä tilalle tulevat eläimet vähintään kuukaudeksi muista eläimistä ja hoida ne aina viimeisenä työvuoron päätteeksi. Varaa erilliseen karanteeni- tai eristystilaan omat suojavaatteet ja -jalkineet sekä työvälineet. Sikava-tiloille uudistuseläimet on yleensä hankittava erityistason tilalta.

Ulkomailta

Ota aina ennen eläinaineksen tuontia yhteyttä Ruokavirastoon, josta saat viralliset tuontivaatimukset, sekä ETT:hen, josta saat tarkempia ohjeita juuri kyseistä tuontia ajatellen. Mikäli ostat tilallesi Suomeen jo tuotuja eläimiä tai tuontispermaa, varmista, että ne on tuotu maahan ETT:n ohjeiden mukaisesti.

[Tuontiohjeita](#)

Tilalta lähtevät eläimet

Käytä tilalta lähteville eläimille lastaustilaa tai -aluetta. Pidä lastaustilan ja sikalan välinen ovi suljettuna lastauksen aikana ja huolehdi ilmanvaihdolla, ettei lastaustilasta tai kuljetusautosta pääse ilmaa sikalan puolelle. Huolehdi myös siitä, etteivät siat pääse palaamaan lastaustilaan oltuaan eläinkuljetusautossa.

Älä päästä eläinkuljettajaa eläintiloihin. Ei ole suositeltavaa päästää kuljettajaa myöskään lastaustilaan. Jos kuljettajan on käytävä lastaustilassa, tarjoa hänelle suojajalkineet, -vaatteet ja varusteet sikojen liikutteluun sekä mahdollisuus käsien ja saappaiden pesuun. Pese ja desinfioi lastaustila aina käytön jälkeen. Älä avaa sikalan ja lastaustilan välistä ovea, ennen kuin lastaustila on pesty ja desinfioitu.

2. REHUT JA KUIVIKKEET

Ruokajätteen syöttäminen sioille on kielletty. Tuontirehujen ja -rehuaineiden on oltava salmonellan varalta tutkittuja ennen käyttöönottoa. On suositeltavaa, että tilalla käytettävät rehut ovat ETT:n positiivilistalla olevien yritysten valmistamia tai tuomia. Jos tuot itse maahan

rehua tai rehuaineita, varmista, että tuontierä tutkitaan Suomessa salmonellan varalta ennen käyttöönottoa. Säilytä tutkimustodistus.

Sijoita rehu- ja kuivikevarastot erilleen lannan ja raatojen säilytyspaikoista. Säilytä irtorehut ja rehuvilja päältä suljetuissa, tiiviissä metalli- tai lasikuitusiiloissa. Rehunpurkupaikan tai rahtisekoittajan toiminta-alueen tulee olla kovapohjainen puhdas ja kuiva. Huolehdi, ettei haittaeläinten ulosteita pääse rehuun tai juomaveteen. Suojaa myös kuivikkeet ja virikemateriaali linnuilta ja jyrsijöiltä. Huomioi erityisesti, ettei linnuille ole istumapaikkoja rehu- tai kuivikevarastoissa tai ruokintapaikkojen yläpuolella.

3. HENKILÖ- JA AJONEUVOLIIKENNE

Mikäli tilasi eläimissä on jonkin tarttuvan taudin oireita, ilmoita asiasta omalle eläinlääkärillesi ja hänen arvionsa mukaan teurastamolle, rehuntoimittajalle, Sikavaan ja lomittajalle. Näin tilanne voidaan ottaa huomioon ajo- ja työjärjestyksen suunnittelussa. Jos kyseessä on tauti, joka voi levitä koneiden mukana, ilmoita asiasta lisäksi koneurakoitsijalle ja yhteiskoneiden käyttäjille.

Henkilöliikenne

Järjestä eläintilojen sisäänkäyntiin tautisulku, jonka kautta kaikkien - myös tilanväen ja työntekijöiden - on aina kuljettava. Järjestä mahdollisuus käsien ja jalkineiden pesuun. Puhdas ja likainen alue on eroteltava selkeästi toisistaan niin, ettei kulkureittien risteäminen ole mahdollista. Käytä itse ja vaadi kävijöitä käyttämään puhdasta suojavaatetusta ja -jalkineita sekä kertakäyttökäsineitä. Pese kätesi käyttäen nestesaippuaa ja kuivaa kädet käsipaperiin aina ennen eläintiloihin menoa ja sieltä poistuttaessa. Käytä käsihuuhdetta tarvittaessa.

Ohje: [Sikalan kaksinkertainen tautisulku](#)

Ajoneuvoliikenne ja urakoitsijat

Kaikki tilan ulkopuolelta tulevat kulkuneuvot, myös rehuauto, muodostavat riskin eläintautien siirtymisestä tilalle. Pyri järjestämään tilakeskuksen kulkureitit siten, etteivät rehun- ja lannankuljetusreitit risteä. Edellytä koneurakoitsijoilta, että työkoneet on puhdistettu ja tarvittaessa desinfioitu ennen tilalle tuloa. Tarjoa mahdollisuus koneiden pesuun ja desinfiointiin ennen tilalta poistumista. Pesupaikan tulee sijaita etäällä eläintiloista. Sopikaa toisten tilojen kanssa yhteiskäytössä olevien koneiden pesukäytännöistä. Järjestä raatojen noutopaikka etäälle eläintiloista, mielellään yleisen tien varteen.

4. KONTAKTIT ULKOMAILLE

Ulkomaan matkat

Jos käyt ulkomaisilla eläintiloilla, käytä suojarusteita ja huolehdi käsien pesusta. Älä mene Suomessa eläintiloihin ennen kuin viimeisestä eläinkontaktista ulkomailla on kulunut vähintään 48 tuntia. Sauno Suomeen palattuasi, pese matkalla käytetyt vaatteet, pese ja desinfioi kengät. Älä tuo eläinperäisiä tuotteita mukana ulkomailta. Jos olet saanut matkallasi ripulin, varmistu, että et ole salmonellatartunnan kantaja.

Ulkomaiset kävijät ja työntekijät

Myös ulkomaisia kävijöitä ja työntekijöitä koskevat yllä mainitut ohjeet. Älä päästä eläintiloihin kävijöitä alueilta, joilla esiintyy helposti leviäviä eläintauteja. Ulkomailta ei saa tuoda elintarvikkeita suomalaisille eläintiloille.

Ohje: [Ulkomaiset työntekijät](#)

5. MUUT KOTIELÄIMET JA HAITTAELÄIMET

Muiden kotieläinten paikka ei ole tuotantoeläintiloissa, rehustamossa tai rehuvarastoissa. Jos tilalla on kissoja, niitä tulee olla korkeintaan muutama ja ne tulee pitää tuotantorakennusten ulkopuolella. Muut kotieläimet voivat levittää tartuntoja sikoihin sekä ympäristöstä että oireettomina kantajina. Estä jyräjoiden ja lintujen pääsy tuotantorakennuksiin. Torju jyräjöitä ja karpäsiä säännöllisesti, estä lintujen pesiminen tuotantorakennuksissa ja käytä karkottimia. Älä ruoki lintuja tuotantorakennusten läheisyydessä.

Ohje: [Haittaeläintorjuntaopas](#)

6. TARTUNTAKETJUN KATKAISU, TARTUNTAPAINEN LASKU

Tuotantorakennusten hyvä järjestys ja yleinen hygienia vähentävät tautiriskiä. Korkea eläintiheys lisää tartuntapainetta, sillä taudit leviävät yleensä eritteiden ja suoran kontaktin välityksellä. Tuotantoyksikön jako osastoihin ja osastojen kertatäyttöisyys mahdollistavat ikärakenteeltaan yhtenäisen eläinaineksen. Kertatäyttöiset osastot voidaan pestä ja desinfioida erien välillä.

Eri tuotantovaiheissa olevien sikojen pitäminen samalla pitopaikalla lisää nuorempien eläinten tartuntapainetta. Eläimet tulee hoitaa aina oikeassa järjestyksessä nuorimmista aloittaen. Tartuntapainetta saadaan pienennettyä, jos sikala jaetaan epidemiologisiin yksiköihin tuotantovaiheittain. Isoimmassa yksikössä tulee olla erillinen sairasosasto, johon kuljetaan oman tautisulun kautta.

Ohje: [Erilliset epidemiologiset yksiköt](#)

7. ELÄINTEN VASTUSTUSKYVYN LISÄÄMINEN

Eläintiheyden nousu voi lisätä tartuntoja myös heikentyneiden olosuhteiden ja niistä aiheutuvan stressin kautta. Tarjoa mahdollisuuksia lajille ominaiseen käyttäytymiseen sekä olosuhteet, joihin eläin pystyy helposti sopeutumaan. Ruoki eläimiä tuotantovaiheen mukaisesti ja huolehdi jatkuvasta ja riittävästä puhtaan juomaveden saannista. Noudata suositeltuja rokotushjelmia sikojen vastustuskyvyn parantamiseksi. Tarkkaile eläintesi käyttäytymistä, kehitä "sikasilmääsi" ja reagoi merkkeihin, jotka kertovat eläinten mahdollisesti kokemasta stressistä.

8. TAUTISEURANTA

Panosta eläintesi terveyden tarkkailuun ja ota yhteyttä eläinlääkäriisi oireiden syiden selvittämiseksi. Suunnittele tarvittaessa näytteenotto eläinlääkärisi kanssa ja toimita näytteet tutkitavaksi. Hyödynnä raadonavauksia, lihantarkastusraportteja ja terveydenhuoltokäyntejä

tautiseurannassa. Huolehdi siitä, että lääkitystiedot tulevat tallennetuksi Sikavaan. Huolehdi itsestään kuolleiden ja tilalla lopetettujen eläinten säilytyksestä ja hävityksestä määräysten mukaisesti.

Ruokaviraston ohjeistus [kuolleiden eläinten hävittämiseen](#), [raatokeräilyyn](#) sekä [sikojen tauteihin](#) liittyen.

9. SUUNNITELMALLINEN TERVEYDENHUOLTO

Solmi eläinlääkärisi kanssa terveydenhuoltosopimus, jolla liityt sikatilojen terveystuokitusrekisteri Sikavaan. Sikavan määrittämällä terveydenhuoltokäynneillä havainnoidaan olosuhteita sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Kerran vuodessa tehtävän terveydenhuoltosuunnitelman ja tautisuojausten arvioinnin avulla pyritään suunnitelmallisesti parantamaan eläinten terveyttä, hyvinvointia ja tuottavuutta.

10. ASENNE, MOTIVAATIO, YHTEISTYÖ

Tautien torjunta ei välttämättä vaadi suuria investointeja. Verkostoidu ja jaa toimivia ratkaisuja muiden tuottajien kanssa. Arvioi tilasi tautisuojausten kriittiset pisteet eläinlääkäriin tai neuvojan kanssa tehdyn Biocheck-arvioinnin avulla. Hyödynnä terveydenhuoltoeläinlääkäriin ja tuotantoketjun osaamista, jotta tilalle löydetään hyvät toimintatavat. Oikeanlaiset päivittäiset rutiinit ja jatkuva valppaus parantavat merkittävästi tilasi suojautumista tarttuvilta tauteilta.

Lisäohjeita ja lomakkeita: www.ett.fi sekä www.sikava.fi